

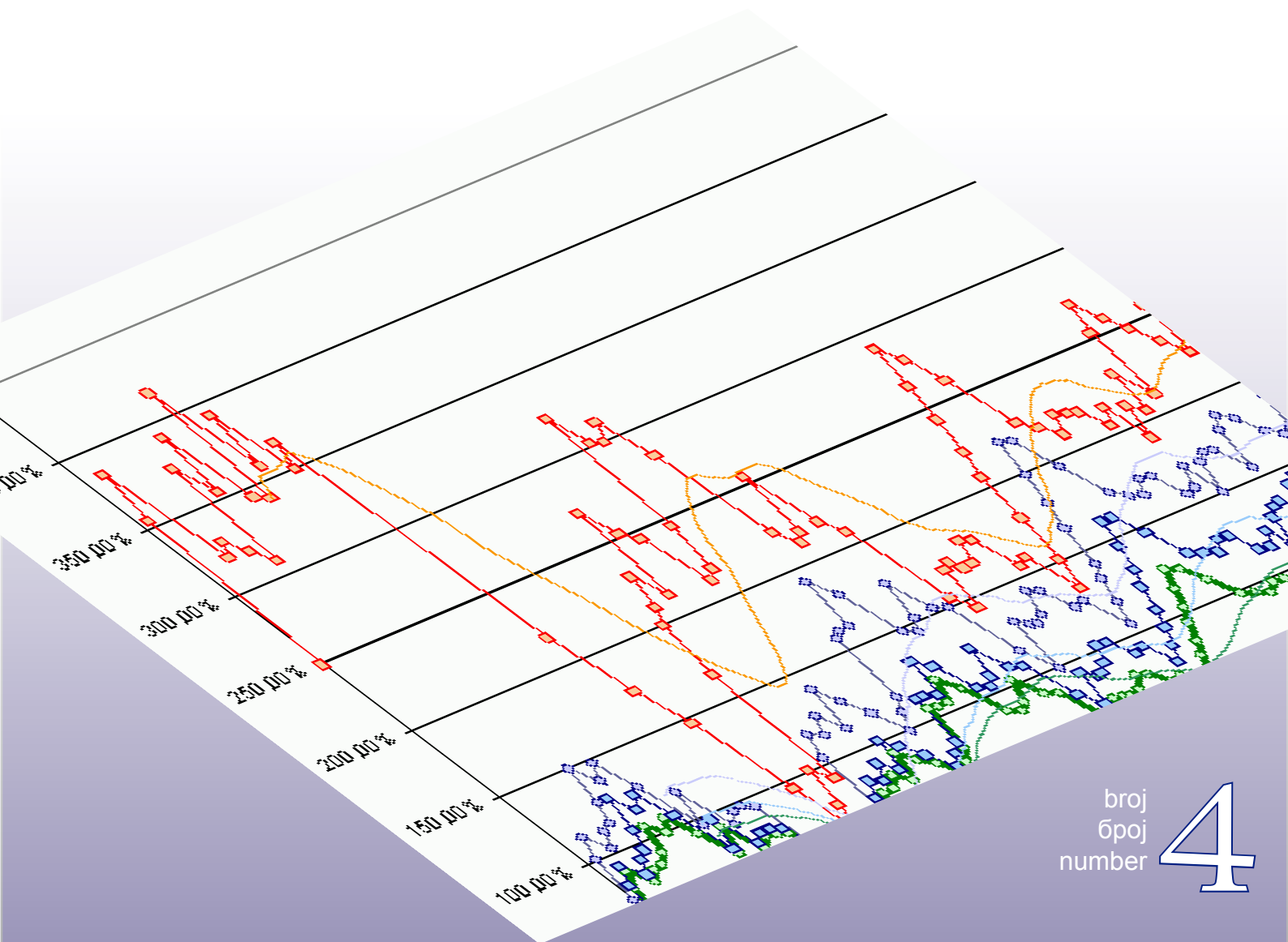
Bosna i Hercegovina
Odjeljenje za makroekonomsku analizu
Upravnog odbora Uprave za indirektno-
neizravno oporezivanje

Босна и Херцеговина
Одјељење за макроекономску анализу
Управног одбора Управе за indirektno-
опорезивање

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Bilten

broj
број
number **4**

• Novembar 2005 • **Studenj 2005** • Новембар 2005 • November 2005 •

Uz ovaj broj...

Kraj mjeseca studenog obilježila je redovna posjeta Misije Međunarodnog monetarnog fonda Bosni i Hercegovini. Uočen je znatan napredak u zemlji u toku 2005.g., podržane su strukturalne reforme i naponi domaćih fiskalnih vlasti u pravcu uspostave i održavanja fiskalne stabilnosti u zemlji.

Jedno od važnih pitanja pregovora sa Misijom MMF-a je bilo pitanje primarnog proračunskog suficita. U svom prilogu prof. dr. Paul Bernd Spahn preciznije pojašnjava pojam i sadržinu primarnog proračunskog suficita, kao i njegov značaj za novi stand-by aranžman sa MMF-om.

Uvođenje poreza na dodanu vrijednost u Bosni i Hercegovini ima učinke na financijski položaj poreznih obveznika. Na jednoj od sjednica Upravni odbor Uprave za neizravno oporezivanje je razmatrao moguće negativne implikacije suspenzije povrata PDV-a na likvidnost kompanija u prvoj godini primjene Zakona o PDV-u u BiH. Odjeljenje u svom osvrtu razmatra ovaj problem i moguće pravce rješavanja.

U sklopu stalne rubrike našeg biltena, prezentiraćemo vam analizu priliva prihoda na Jedinstveni račun UNO sa poređenjem sa istim razdobljem 2004.g. Evidentan je utjecaj promjene određenih parametara robne razmjene (u prvom redu promjene cijene nafte i derivata) i izmjena u poreznoj politici na priliv prihoda od neizravnih poreza. Na bazi podataka o uvozu trošarinskih proizvoda Odjeljenje je izradilo analizu utjecaja kretanja cijena uvoznih trošarinskih dobara na robnu razmjenu BiH u posljednjih nekoliko godina.

Sukladno dinamici priliva podataka od ministarstava financija od ovog broja počinjemo i sa objavom mjesečnih konsolidiranih izvještaja koji uključuju fiskalne operacije proračuna BiH i Brčko Distrikta, te ukupne prihode prikupljene na razini entiteta.

mr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja – supervizor

Sadržaj:

Aktualno - posjeta Misije MMF-a Bosni i Hercegovini	2
Tema broja: Utjecaj uvoznih cijena na odnose razmjene u BiH	3
Primarni proračunski suficit: Što je to? Zašto ga imati?	5
U žarištu: Implikacije povrata PDV-a	7
Mjesečni konsolidirani izvještaji za razdoblje siječanj – listopad 2005. godine	9
Jedinstveni račun UNO	13
Iz rada Odjeljenja	14

Aktualno – Posjeta Misije MMF-a Bosni i Hercegovini

(priredila: Dinka Antić)

U sklopu redovne posjete Bosni i Hercegovini Misija MMF-a je održala nekoliko sastanaka sa Fiskalnim vijećem BiH. Osnovna tema razgovora je bilo ispunjenje uvjeta od strane vlasti BiH za novi stand-by aranžman sa MMF-om. Rezultati razgovora mogu se rezimirati u nekoliko točaka:

1. Dogovoren je okvir fiskalne arhitekture.

U 2005.g. uspostavljeno je Fiskalno vijeće BiH kao najviši fiskalni autoritet u zemlji. Iako Zakon o Fiskalnom vijeću još nije donesen to nije bila prepreka uspješnom radu Fiskalnog vijeća. Vijeće je održalo niz sastanaka na kojima su usvojene makro projekcije, projekcije prihoda, uključivo i PDV-a, proračunski okvir za državu za 2006. i primarni proračunski suficit, načela njegove raspodjele između države i entiteta i namjena.

Efikasna fiskalna koordinacija svih razina vlada je prioritet. U tom smislu potrebno je pravno urediti odnose i nadležnosti Parlamenata i Fiskalnog vijeća u sferi vođenja fiskalne politike, donošenja proračuna i poštivanja usvojenih proračunskih okvira.

2. Dogovorene su projekcije prihoda i ukupne makroprojekcije.

Misija i Fiskalno vijeće su usuglasili makrofiskalne projekcije, projekcije BDP-a, potrošnje i prihoda za narednu godinu.

3. Postignut je napredak u pregovorima oko proračunskih parametara za 2006.

Fiskalno vijeće je podržalo zahtjeve MMF-a za strogom kontrolom javne potrošnje i zaduživanja. Svjesno utjecaja projekata strane pomoći na proračune i fiskalnu stabilnost zemlje Fiskalno vijeće je podržalo uključivanje projekata u zvanične proračune od 2007.g. U međuvremenu, u suradnji sa Misijom, potrebno je preuzeti metodologiju evidentiranja projekata, uspostaviti detaljnu bazu podataka o svim projektima i korisnicima (na svim razinama uprave, uključujući i javne korporacije) i razviti učinkovite mehanizme praćenja projekata u odnosu na usvojene proračunske ciljeve.

Dogovoreni su i najbitniji rokovi zajedničkog proračunskog kalendara za sve vlade, koji se treba dalje razraditi i usvojiti do kraja lipnja 2006.g. kako bi se proces pripreme i usvajanja proračuna države i entiteta za 2007.g. odvijao prema jedinstvenom proračunskom kalendaru u BiH .

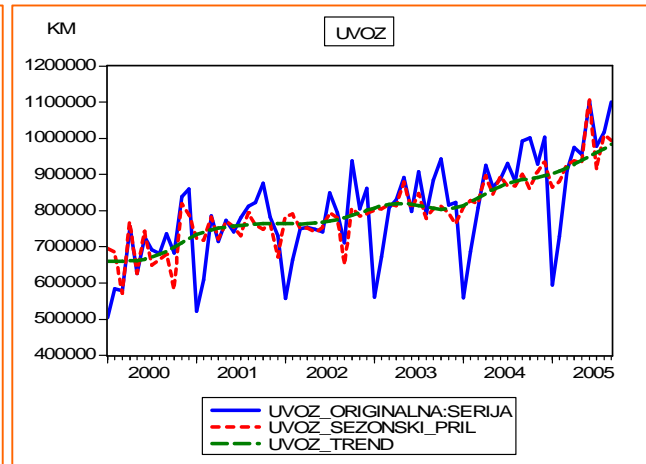
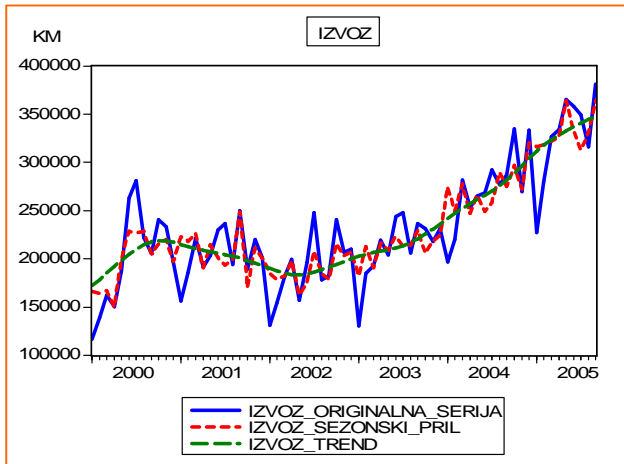
Pregovori oko proračunskih parametara nastaviće se već na konferenciji o srednjoročnim i dugoročnim aspektima fiskalne održivosti BiH koja će se 6. prosinca 2005.g. održati u Briselu uz nazočnost zvaničnika BiH, Europske komisije, MMF-a, OHR-a i ostalih relevantnih međunarodnih institucija. Sljedeća redovna posjeta Misije najavljena je za kraj veljače 2006.g.

Tema broja: Utjecaj uvoznih cijena na odnose razmjene u BiH

(Autori: Ognjen Đukić, Makroekonomist u odjeljenju i Jan Werner, gostujući suradnik Odjeljenja¹)

Bosna i Hercegovina je poboljšala svoju trgovinsku bilancu u posljednjih nekoliko godina. U 1998 negativna trgovinska bilanca iznosila je preko 50% nacionalnog BDP-a, ali sada se ovaj deficit približava 40% razine BDP-a.²

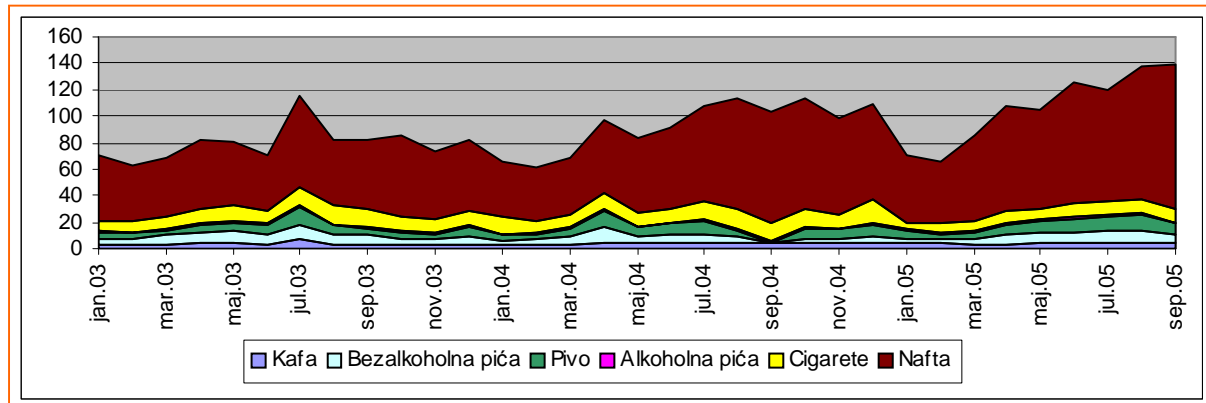
Izvozi i uvozi u BiH imaju jak sezonski utjecaj koji se može vidjeti na grafikonima #1 i #2.

Grafikon 1. Rast izvoza u razdoblju 2000 - 2005
(Izvor: Centralna banka)

Grafikon 2. Rast uvoza u razdoblju 2000 - 2005

Detaljniji pregled uvoza se može pronaći u grafikonu #3, koji prikazuje glavne trošarinske proizvode od siječnja 2003 do rujna 2005. Pored činjenice da serije u grafikonu #3 nisu sezonski prilagođene, očigledan je veliki udio naftnih derivata u uvezenim trošarinskim proizvodima:

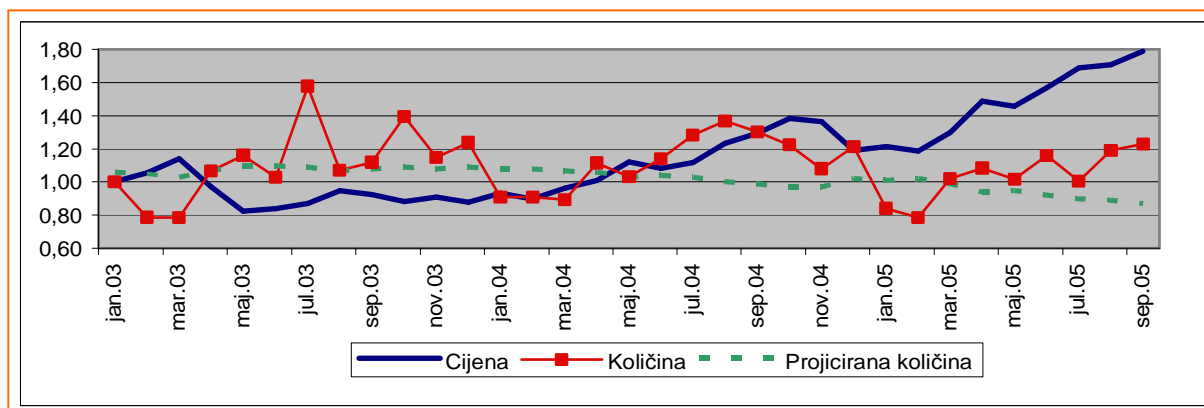

Grafikon 3: Apsolutne vrijednosti u milijunima KM glavnih trošarinskih uvoznih proizvoda od 01/2003 do 09/2005 (prema tarifnim kodovima)
(Izvor: vlastita kalkulacija)

¹ G-din Jan Werner je radio kao konsultant u odjelu za smanjenje siromaštva i gospodarsko upravljanje pri Svjetskoj banci u Vašingtonu, SAD. On je kandidat za doktorat na Univerzitetu Johann Wolfgang Goethe u Frankfurtu. Trenutno Jan Werner predaje na Université Lumière de Lyon 2 u Lionu,.

² Centralna banka, Europska komisija i MMF prikazuju različitu visinu negativne trgovinske bilance. Međutim, sve institucije i njihovi izvori podataka ukazuju na pogoršanje trgovinskog deficita između 2000 i 2002, ali pokazuju pozitivan razvitak u odnosu na 1998. Pogledati Europsku komisiju, 2004, str. 25 i MMF, 2004, str. 6.

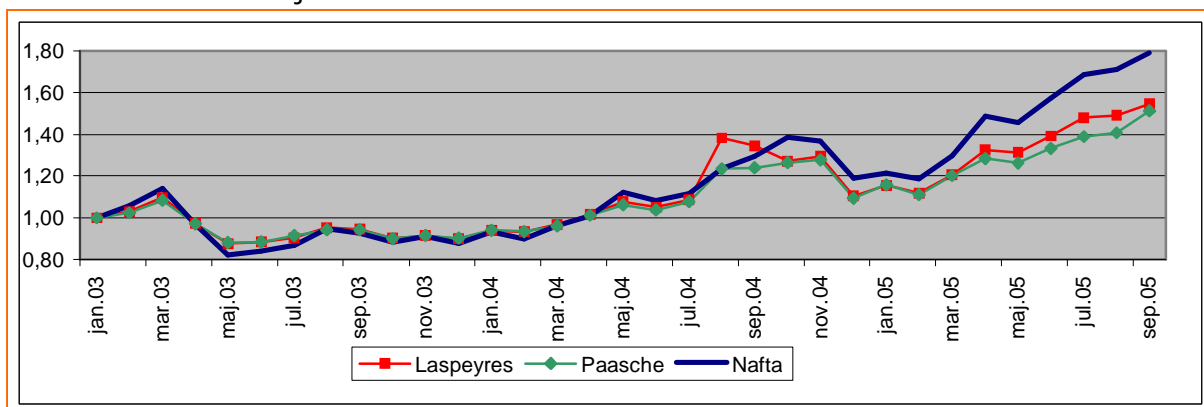
Nakon pažljivog razmatranja grafikona #3, uočljivo je veliko povećanje apsolutne vrijednosti uvoza naftnih derivata od siječnja 2005 do rujna 2005. Zbog toga grafikon #4 razmatra ekspanziju količine i cijena uvezenih naftnih derivata u razdoblju siječanj 2003 - rujna 2005:

Grafikon 4: Razvoj količine i cijene uvezenih naftnih derivata (Siječanj 2003 = 1)
(Izvor: vlastita kalkulacija)

Na osnovu rezultata iz grafikona #4, veliko povećanje apsolutnih vrijednosti uvezenih naftnih derivata u BiH tokom prva tri tromjesečja 2005 mogu se objasniti povećanjem cijene, a ne povećanjem uvezena količina. Linija "projicirana količina" predstavlja projekciju uvoza nafte baziranu na korelacijskom koeficijentu između uvezenih količina i cijene nakon što se uklone svi drugi faktori koji utiču na cijenu nafte. Ova linija nam otkriva kako bi se kretali uvozi nafte ukoliko bi cijena bili jedini faktor za utvrđivanje uvezenih količina. Pokazuje da potražnja za uvezenom naftom ima negativnu korelaciju sa cijenom što se može vidjeti iz grafikona #4.

Cijena uvezena nafte ima sličnu shemu kao agregatne cijene svih trošarinskih proizvoda. Ustvari, cijena nafte puno utječe na agregatnu cjenovnu razinu. Oba agregatna indeksa cijena – Laspeyres and Paasche – su se povećala od siječnja 2003 do rujna 2005. Od ožujka 2005 povećanje cijene nafte je više u odnosu na dva cjenovna indeksa, a što se može vidjeti na grafikonu # 5. Cijena nafte se povećala za 79 % u razdoblju siječanj 2003 – rujna 2005, dok su Laspeyres and Paasche indeksi sa povećanjem od oko 54 % i 51 % u istom razdoblju.

Grafikon 5: Razvoj indeksa cijena za uvezene trošarinske proizvode i naftu (Siječanj 2003 = 1)
(Izvor: vlastita kalkulacija)

Možemo napraviti sažetak i reći da cijena nafte ima jak utjecaj na odnose razmjene BiH. Povećanje cijene nafte od 79% dovodi do transfera prihoda od uvoznih ka izvoznim zemljama putem promjene u odnosima razmjene. Točna veličina ove promjene se može procijeniti samo nakon razmatranja kretanja cijena za sve uvoze kao i izvoze.

Pogoršanje odnosa razmjene znači da zemlja treba izvoziti više za istu količinu uvoza. Generalno govoreći, obim izravnog učinka povećanja cijene nafte na razinu domaćih cijena ovisi o udjelu troška nafte u nacionalom dohotku, stepenu ovisnosti o uvezenoj nafti i sposobnosti krajnjih korisnika da umanje svoju potrošnju i ne koriste naftu. Iz ovog razloga treba pažljivo pratiti razinu domaćih cijena u BiH. Jedna od glavnih prednosti sadašnjeg valutnog odbora je relativno niska stopa inflacije u BiH. Međutim, valutni odbor ne može izbjeći uvozom ili troškom izazvano povećanje cijena.

Reference:

European Commission (2004): *The Western Balkans in transition*, Occasional Papers No. 5 of the Directorate-General for Economic and Financial Affairs, Brussels / Belgium

International Monetary Fond (2004): *Bosnia and Herzegovina: Selected Economic Issues*, IMF Country Report No. 04/54, Washington, DC / USA.

Primarni proračunski suficit: Što je to? Zašto ga imati?

(autor: Prof. Dr. Paul Bernd Spahn, Makro-fiskalni savjetnik)

MMF je predložio da konsolidirani proračuni vlada u Bosni i Hercegovini generiraju primarni proračunski suficit u visini 1.5% BDP-a u 2006. Na osnovu službenog predviđanja BDP-a to iznosi oko 231 milijuna KM. Primarni proračunski suficit se obično definira kao bilanca iznad linije proračuna, a što predstavlja ukupne prihode minus rashode prema osnovu nastanka obaveze (obračunska osnova) plus isplata kamata.

U slučaju Bosne i Hercegovine MMF dopušta korekcije u tome da se otpremnine ne računaju kao rashodi, a da se samo polovina prihoda od GSM licence koje se isto može računati kao financiranje „ispod linije“ smatra redovnim prihodom. Obje olakšice oslobađaju proračun ograničenja i mogu pružiti poticaj za restrukturiranje proračuna putem npr. isplate otpremnina. Bilanca iznad linije za 2006 poslije ovih ispravki je ugrubo procjenjen na 202 milijuna KM na konsolidiranoj osnovi. Vlade bi naravno mogle uračunati i raspoređenu štednju (kao što je amortizacija duga) u primarni proračunski suficit. Ali MMF je predložio da se granica otplate domaćih potraživanja i restitucije postavi na 1% BDP-a.

Zašto imati cilj proračunskog suficita?

Cilj proračunskog suficita je važan instrument politike u pogledu postizanja makroekonomske stabilnosti. Makroekonomski ekvilibrij u Bosni i Hercegovini je u kritičnom stanju. Činjenica je da ni domaćinstva niti kompanije ne generiraju štednju u agregatu. Štednja oba faktora je negativna. Kao rezultat toga, zemlja kontinuirano povećava svoj strani dug koji je neodrživ. U 2006 tekući račun će ponovo biti u deficitu otprilike 15% BDP-a prema procjenama Odjeljenja (OMA), a preko 20% prema MMF-u. Bilo koji iznos da je tačan: Postoji hitna potreba da se izmjeni makroekonomska bilanca, a posebno što presušuje strano financiranje gospodarskih aktivnosti u Bosni i Hercegovini.

Primarni proračunski suficit mobilizira štednju putem javnog sektora dok u privatnom sektoru postoji nedostatak štednje. To pomaže uspostavljanju fiskalne discipline i sprječava spiralni porast vladinog duga što fiskalnu politiku može učiniti dugoročno neodrživom. Naravno da fiskalna politika nije jedini alat za uspostavljanje tog balansa i nije ni najadekvatniji za strukturalne probleme ekonomije. Instrumenti srednjoročne politike kao što su korporativno restrukturiranje ili veća fleksibilnost na tržištu bolje stimuliraju produktivnost i rast dohotka, što je nužno da bi se generirala štednja i omogućilo kreiranje kapitala na održiv način. Strukturalne politike su djelotvorne samo tijekom vremena, a dok je fiskalna politika učinkovitija u kratkom roku.

Zbog ovoga primarni proračunski suficit konsolidiranog javnog sektora je koristan kao kratkoročno proračunsko ograničenje. Međutim, očigledno je da održiv ekonomski razvitak zahtjeva aktivnosti i izvan domena fiskalne politike te želju za rješavanjem osnovnih ekonomskih problema putem strukturalnih politika.

Kako koordinirati proračunske politike?

Nacionalno fiskalno vijeće predstavlja inovativan institucijski element u decentraliziranom političkom okruženju i izrazito pozitivan napredak za koordinaciju fiskalne politike u Bosni i Hercegovini. Kako bi podržali njihov rad, OMA je napravila projekciju vladinih financija u zemlji na osnovu makroekonomskog okvira pripremljenog od strane EPPU. Procjene prihoda za 2006 su u osnovi u skladu sa procjenama drugih institucija kao što su MMF, a te procjene su bile smjernice za odluke Nacionalnog fiskalnog vijeća 27.10.2005.

Nacionalno fiskalno vijeće je u osnovi usvojilo ove smjernice, ali se složilo da primarni proračunski suficit bude 197.3 milijuna KM što je manje od ciljeva koje su predložili OMA i MMF. Odluke su uključivale rješenje državnog udjela sa jedinstvenog računa i raspodjelu primarnog proračunskog suficita između entiteta, a što je omogućilo vlastima da kompletiraju svoje proračunske prijedloge za sljedeću godinu. Međutim, kalkulacije primarnog proračunskog suficita koje je usvojilo Nacionalno fiskalno vijeće nije uključivalo strane projekte koji su registrirani u Bosni i Hercegovini, ali se prate van proračuna. Zaista je uobičajeno primjenjivati proračunske restrikcije na sveobuhvatni pogled javnog sektora. Npr. Maastricht kriteriji za javni deficit i dug u Europskoj uniji se primjenjuju na cijeli javni sektor, uključujući središnje, državne, okružne, općinske i izvan proračunske fondove kao što su institucije za socijalno osiguranje. Isto se odnosi na primarni proračunski deficit koji je predložio MMF. Ovo je postalo kontraverzno pitanje u razgovorima sa MMF-om koji je insistirao da se ovi projekti uključe u utvrđivanje ciljnog iznosa.

Što znači uključivanje stranih projekata?

Strani projekti se financiraju putem grantova ili kredita. Grantovi kreiraju konačne prihode i rashode i ne utječu na primarni proračunski suficit. Međutim, na cilj utječu projekti koji se financiraju posudbom. Ovo „izvan proračunsko“ zaduživanje bi zahtijevalo odgovarajuću dodatnu štednju „u proračunu“ kako bi se postigao zadani cilj ukoliko se uključe strani projekti. Čak bi se ovo zaduživanje moralo raspodijeliti na proračune korisnika barem prema entitetu ukoliko ne prema županiji i općini.

Insistiranje MMF-a da se ovi deficiti uključe zahtijeva ponovno računanje primarnog proračunskog suficita i njegovu raspodjelu na entitete. Ovo nije trivijalan zadatak jer za to nema usvojene metodologije. Procjene MMF-a za zaduživanje stranih projekata su mnogo veće od projekcija vlasti. Razlika je uglavnom u procjeni isplata tokom vremena što može značajno varirati. Isplate ovise o eksternim parametrima kao što su potpisivanje i ratifikacija ugovora, ispunjavanje obaveza koje nametnu povjerioci, rezerve nametnute procedurama nabavki i tendera, napredak radova itd. Neki od većih projekata (kao što su u oblasti elektroprivrede i vodoprivrede) se sprovode od strane kompanije i time su izvan vladine kontrole. Iako u ovim slučajevima međunarodni povjerioci zahtijevaju garancije države, krediti idu izravno kompanijama i one upravljaju istim. Konačno, ove investicije generiraju vlastiti prihod (kao što su naplata od korisnika) koji se koristi za servisiranje duga.

Razgovori između Nacionalnog fiskalnog vijeća i MMF-a o uključivanju stranih projekata na kraju nisu zaključeni. MMF je bio spreman prihvatiti procjene vlasti o isplatama za strane projekte, ali samo u formi godišnjih maksimuma da kontroliraju konsolidirani primarni proračunski suficit. Viša „granica“ za strane projekte bi dozvolila kapitalnu potrošnju na račun tekućih rashoda kao što su plaće i transferi domaćinstvima. Niža „granica“ bi išla u korist gore pomenutog, ali bi ograničila javna ulaganja. Taj odnos se može odrediti pojedinačno od strane entiteta, ali u svakom slučaju će isplate biti veće od procjena MMF-a.

Šta je rezultat?

Razgovor o primarnom proračunskom suficitu je bio ključan u smislu da je odlučivao o mogućnosti programa MMF-a. Vlasti su istakle svoj veliki interes za postojanje Stand-By aranžmana, ali na kraju nisu bili spremni da prihvate uključanje stranih projekata na razinu od 1.5%. Odluku je potpomogla činjenica da je MMF zahtijevao dodatne rezerve u iznosu od 1% BDP-a koje bi se iskoristile na temelju odgođenih plaćanja tijekom sljedeće godine. Glavni argument vlasti je bio da bi uključivanje investicijskih projekata umanjilo potrošnju za socijalni program, a što bi u pogledu implikacija PDV-a na siromašne moglo ugroziti političku stabilnost u zemlji.

Pozitivna strana ovog rezultata je da su vlasti sada u potpunosti svjesne implikacija makroekonomske politike što olakšava sprovedbu budućih odluka strukturalne politike. Oni su također prepoznali prednosti koordinacije fiskalne politike. Kao konkretan primjer imamo dogovor da se strani projekti vode „u proračunu“ od 2007. Složili su se oko primarnog proračunskog suficita u iznosu od 1.5% BDP-a, ali bez uključivanja stranih projekata.

U žarištu: Implikacije povrata PDV-a

(pripremila: mr.sc. Dinka Antić)

Problem povrata u početnom razdoblju primjene PDV-a u BiH

Jedan od osnovnih načela sustava poreza na dodatnu vrijednost je **načelo neutralnosti**. Ovo načelo razumijeva neutralan utjecaj PDV-a na rashode i dobit kompanija, a time i na ekonomski položaj kompanije-obveznika PDV-a na tržištu. Neutralnost PDV-a se realizira kroz **kreditni mehanizam automatskog lančanog odbitka** PDV-a po kojem svaki obveznik PDV-a ima pravo na odbitak ulaznog PDV-a iskazanog na računima dobavljača za dobra ili usluge od iznosa izlaznog PDV-a iskazanog na računima izdanim kupcima.

Ukoliko je u datom poreznom razdoblju ulazni PDV-e veći od izlaznog PDV-a obveznik ostvaruje pravo na povrat iznosa iznad obaveza za PDV-e. Povrat PDV-a se realizira transferom sa računa proračuna na račun obveznika. Budući da povrat PDV-a predstavlja za državu odliv sredstava proračuna, a za obveznika odloženu kompenzaciju odliva sredstava kojima je obveznik financirao proračun države, pitanje stabilnosti financiranja države i održavanja likvidnosti obveznika je od velike važnosti. U svjetlu uvođenja PDV-a u BiH ovo pitanje postaje još delikatnije jer ukidanjem prihoda od poreza na promet sve razine uprave u BiH, od države do lokalnih zajednica, postaju izravno ovisne o učinkovitosti naplate prihoda od PDV-a od strane UNO. U cilju zaštite proračuna BiH isplata povrata kompanijama koje nisu izvoznici suspendirana je na godinu dana.

Povrati i financijska pozicija kompanija

Povremeno iskazivanje prava na povrat je normalna pojava, budući da se u sljedećem obračunskom razdoblju može očekivati iskazivanje obaveza za porez. Sa aspekta upravljanja sredstvima proračuna povremeni povrat nema negativnih učinaka po proračun, a s druge strane suspenzija isplate povremenih povrata ne bi trebala imati velike posljedice na likvidnost kompanija. Međutim, suspenzija isplate povrata može pogoditi obveznike koji u dužem razdoblju iskazuju velike iznose povrata PDV-a.

Pored izvoznika koji veći dio prometa dobara realiziraju na stranom tržištu pravo na povrat u dužem razdoblju može se javiti:

- kod djelatnosti koje su pod djelovanjem faktora sezonalnosti (poljoprivreda i prehrambena industrija, turizam, hotelijerstvo ili prijevoz putnika, itd.)
- kod djelatnosti koje imaju dug proizvodni ciklus i dugo razdoblje nabavki (građevinarstvo, brodogradnja, procesne industrije)
- kod velikih investicijskih ulaganja u postrojenja i opremu koje zahtijevaju duže razdoblje povrata ulaganja.

Iskustva članica EU

Analiza utjecaja rokova povrata je usko povezana i sa analizom rokova podnošenja prijave i razdoblja oporezivanja. Veliki broj članica EU u svojim PDV-e sustavima je uvelo više vrsta prijava PDV-a:

- mjesečne - za kompanije koje kontinuirano ostvaruju povrat (izvoznici) i za velike kompanije koje imaju velike obaveze po osnovu PDV-a;
- godišnje - za male firme ispod utvrđenog praga godišnjeg prometa i
- kvartalne - za sve ostale kompanije.

Za pitanje ukidanja suspenzije povrata u BiH bitno je sagledati položaj ostalih kompanija u članicama EU. Skala različitih razdoblja oporezivanja utječe i na rokove povrata PDV-a. Ovisno o zemlji članici prijava se podnosi od 10 do 45 dana nakon isteka razdoblja oporezivanja (mjeseca, kvartala, godine), a povrati se realiziraju vrlo brzo nakon podnošenja prijave. To znači da izvoznici u kratkom roku dobijaju povrate, male kompanije dobijaju povrate jednom godišnje, a ostale kompanije četiri puta godišnje, tj. svakih 90 dana. Ako se uzme u obzir tromjesečno razdoblje oporezivanja, to bi značilo da u nekim zemljama ostale kompanije na povrat PDV-a na veće nabavke ili uvoz realiziran na početku razdoblja mogu čekati i šest mjeseci.

Znači, i u pravno i ekonomski uređenim zemljama, koje imaju višegodišnju tradiciju primjene PDV-a, razvijene porezne uprave i uspostavljen sustav borbe protiv prijevara na razini zemlje i na razini EU, državne vlasti preferiraju zaštitu proračuna članica i neometano financiranje institucija EU. U odnosu snaga i značaja makroekonomije i mikroekonomije prevagu odnosi makroekonomska stabilnost i fiskalna održivost.

Pravci mogućih rješenja problema

Da li je moguće u početnom razdoblju primjene PDV-a u BiH, u interesu zaštite proračuna, ublažiti negativne učinke suspenzije povrata na likvidnost kompanija bez intervencija u Zakonu o PDV-u? Uvođenje PDV-a je zahtijevalo fiskalnu reformu u BiH, novu upravljačku strukturu i restrukturiranje fiskalnog sustava. Na isti način uvođenje PDV-a zahtijeva i strukturalne prilagodbe u bankarskom sektoru i gospodarstvu. Budući da je problem financijske naravi nužna je suradnja gospodarstva i banaka, koje otvorenim kreditnim linijama ili davanjem garancija mogu osigurati likvidnost kompanijama u početnom razdoblju primjene PDV-a. Danas banke garantiraju isplatu carinskog duga ili financijski prate uvoz, izvoz i kapitalne investicije. Bankarski sektor treba biti životno zainteresiran za održavanje likvidnosti klijenata u uvjetima PDV-a budući da su kompanije kod njih zadužene, te bi loša financijska pozicija klijenata ugrozila i poziciju banaka.

Uvođenje PDV-a kompanije trebaju iskoristiti za restrukturiranje, novu organizaciju, nove tržišne strategije i novi pristup poslovnoj politici, pogotovo kod proizvođača koji u sustavu poreza na promet nisu bili obveznici ili kod specifičnih djelatnosti. Zaokret u poslovnoj politici podrazumijeva održavanje ravnomjerne angažiranosti kapaciteta tokom cijele godine osvajanjem dopunskih djelatnosti u razdobljima niske angažiranosti na glavnoj djelatnosti ili izvan glavne sezone, putem horizontalne diverzifikacije, operacija zajedničkog ulaganja ili spajanja sa drugim kompanijama. Ove aktivnosti trebaju biti praćene dnevnim upravljanjem gotovinom, zalihama, potraživanjima i obavezama. Na kratak rok poduzete aktivnosti doprinijeće da se maksimalno iskoriste prednosti sustava PDV-a, izbalansira ulazni i izlazni PDV-e tijekom godine, održi likvidnost i premosti početno razdoblje primjene PDV-a. Na dugi rok poduzete strukturalne promjene dovešće do povećanja prodaje, profitabilnosti i rasta kompanija što će imati i pozitivne učinke na porast prihoda proračuna BiH.

Mjesečni konsolidirani izvještaji za period siječanj - listopad 2005. godine

Pripremila: Aleksandra Regoje, pomoćnik za istraživački rad

u mil KM

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	kv1	kv2	kv3	kv4	ukupno
Tekući Prihodi	168,8	174,2	220,9	213,5	242,3	364,0	269,5	281,0	258,7	226,9			563,9	819,9	809,2	226,9	2419,9
<i>Porezni prihodi</i>	159,7	158,3	200,0	201,3	224,3	226,9	221,7	261,0	236,9	208,9			518,0	652,5	719,6	208,9	2098,9
<i>Neizravni porezi</i>	142,0	139,3	171,3	187,8	208,3	211,6	206,8	246,7	222,2	193,6			452,6	607,7	675,7	193,6	1929,7
Carine	31,8	36,1	45,8	48,1	52,7	53,7	49,7	55,9	59,4	54,5			113,7	154,5	165,0	54,5	487,7
Porez na promet	45,9	44,6	56,6	61,7	70,4	69,4	72,1	84,5	73,2	65,9			147,2	201,5	229,8	65,9	644,3
Trošarine	54,8	49,0	56,4	64,5	70,6	72,1	69,3	87,3	73,8	60,4			160,2	207,2	230,3	60,4	658,1
Putarina	9,3	9,3	12,1	13,1	14,2	15,5	15,4	18,7	15,3	12,2			30,7	42,8	49,3	12,2	135,1
<i>Izravni porezi</i>	17,6	19,0	28,7	13,5	15,9	15,3	14,9	14,4	14,6	15,3			65,4	44,7	43,9	15,3	169,2
<i>Neporezni prihodi</i>	9,0	15,9	20,9	12,2	18,0	137,1	33,1	19,9	21,8	17,7			45,8	167,2	74,8	17,7	305,5
<i>Donacije/grantovi</i>	0,1				0,1	0,1	14,7	0,1		0,4			0,1	0,2	14,8	0,4	15,5
Tekući Rashodi	125,2	198,2	218,9	219,1	233,4	292,0	198,4	237,7	228,3	219,2			542,2	744,6	664,4	219,2	2170,4
<i>Tekući izdaci</i>	30,9	54,8	71,7	64,0	62,2	94,9	41,1	59,3	60,9	67,8			157,4	221,1	161,3	67,8	607,6
<i>Plaće i naknade</i>	25,2	45,6	62,4	53,9	53,4	85,2	32,6	52,1	52,6	56,6			133,1	192,5	137,2	56,6	519,5
Naknade	1,7	10,9	13,1	13,2	13,2	29,3	2,9	14,4	14,5	15,1			25,7	55,8	31,8	15,1	128,4
Izdaci za materijal i usluge	5,8	9,2	9,3	10,1	8,8	9,7	8,5	7,3	8,3	11,2			24,3	28,6	24,1	11,2	88,1
<i>Grantovi/Socijalni transferi/Subvencije</i>	32,8	60,4	60,1	62,2	60,0	103,2	66,1	60,7	65,9	63,4			153,3	225,4	192,7	63,4	634,8
Transferi domaćinstvima	8,8	37,8	35,7	38,9	36,5	78,3	39,5	37,4	41,8	38,1			82,4	153,7	118,7	38,1	392,9
Transferi organizacijama/institucijama	19,8	15,5	19,0	14,1	16,8	16,1	14,4	13,1	14,3	16,3			54,2	46,9			
Subvencije	4,2	7,1	5,4	9,3	6,7	8,7	12,2	10,2	9,8	9,1			16,7	24,8	32,2	9,1	82,7
od kojih: Javna poduzeća																	
Plaćanje kamate	0,4	3,0	2,0	1,4	5,1	4,4	0,4	4,3	2,2	1,8			5,3	10,9	6,9	1,8	24,9
Ostali izdaci/potrošnja/transferi	5,5	9,2	10,6	9,6	8,0	6,7	10,3	8,5	9,7	8,9			25,3	24,3	28,5	8,9	87,0
<i>Transferi sa jedinstvenog računa UNO</i>	44,2	45,1	60,9	64,3	62,5	69,0	66,8	81,4	72,2	62,8			150,2	195,8	220,4	62,8	629,2
Proračun BiH	18,6	19,6	23,5	20,6	20,6	21,5	20,6	22,5	21,5	20,6			61,7	62,6	64,6	20,6	209,4
FBiH /županije, Direkcija za ceste	16,8	15,4	25,0	27,9	27,4	32,8	32,0	37,9	33,6	28,7			57,1	88,1	103,5	28,7	277,4
RS / gradovi, opštine, JP "Putevi RS"	5,8	6,1	7,4	10,2	8,3	8,2	7,8	13,0	10,2	7,7			19,3	26,6	31,0	7,7	84,6
Brčko Distrikt	3,1	4,0	5,1	5,7	6,2	6,5	6,3	7,7	6,8	5,8			12,2	18,4	20,8	5,8	57,1
<i>Amortizacija duga</i>																	
od čega: vanjski dug (sa JR UNO)	10,5	24,8	12,7	16,3	34,7	12,4	12,7	22,4	16,4	13,6			47,9	63,4	51,4	13,6	176,4
<i>Transferi višim razinama vlasti</i>																	
<i>Transferi općinama</i>	0,9	0,9	0,9	1,3	0,9	1,5	0,9	1,1	1,1	0,9			2,7	3,7	3,2		
Vladina štednja (1 - 2)	43,6	-24,0	2,0	-5,6	8,9	72,1	71,2	43,3	30,3	7,7			21,6	75,3	144,8	7,7	249,5
<i>Kapitalni izdaci</i>	1,6	3,5	1,9	1,7	2,4	33,3	15,3	3,3	1,9	2,6			6,9	37,4	20,5	2,6	67,4
Vladin suficit/deficit (3-4)	42,1	-27,5	0,1	-7,4	6,5	38,8	55,9	40,0	28,4	5,1			14,7	37,9	124,4	5,1	182,1

Tabela 1. Mjesečni konsolidirani izvještaji siječanj – listopad 2005. godine

Mjesečni konsolidirani izvještaji za period siječanj - rujan 2005. godine

Pripremila: Aleksandra Regoje, pomoćnik za istraživački rad

u mil KM

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	kv1	kv2	kv3	kv4	ukupno
Tekući Prihodi	443,2	499,1	548,1	537,4	554,5	702,2	626,8	626,6	601,4				1490,3	1794,1	1854,8		5139,1
Porezni prihodi	264,1	249,4	310,1	304,7	331,4	336,3	336,8	378,1	349,5				823,6	972,4	1064,4		2860,4
Neizravni porezi	228,9	206,3	251,7	262,8	288,9	293,6	290,3	335,2	305,2				686,9	845,3	930,7		2462,9
Carine	31,9	36,1	45,9	48,1	52,7	53,6	49,7	55,9	59,5				114,0	154,5	165,1		433,6
Porez na promet	128,1	110,9	135,9	136,4	150,8	151,2	155,4	172,8	156,0				374,9	438,4	484,2		1297,6
uvozni akcizni proizvodi	30,3	22,8	28,2	32,9	35,3	39,1	35,2	44,2	41,3				81,3	107,3	120,6		309,3
domaći akcizni proizvodi	7,2	7,1	7,6	9,4	12,2	10,8	14,5	17,5	11,1				21,8	32,4	43,0		97,2
ostali proizvodi	57,4	51,1	64,4	61,2	66,1	67,3	68,5	75,9	70,8				172,9	194,6	215,3		582,8
na usluge	28,1	27,4	32,5	30,3	34,7	32,1	35,6	34,1	31,5				87,9	97,1	101,2		286,3
ostalo	5,1	2,5	3,3	2,6	2,4	1,9	1,7	1,1	1,3				11,0	7,0	4,1		22,0
Trošarine	55,4	49,5	56,8	64,7	70,6	72,2	69,3	87,3	73,8				161,7	207,6	230,4		599,7
uvozni pr.	39,6	36,5	43,5	49,7	51,5	56,2	48,5	62,9	56,0				119,6	157,5	167,4		444,5
u zemlji	15,8	13,0	13,3	15,0	19,1	16,0	20,8	24,4	17,8				42,1	50,1	63,0		155,2
Putarina	13,2	9,5	12,5	13,2	14,3	15,6	15,4	18,8	15,4				35,2	43,0	49,6		127,8
Ostalo	0,3	0,4	0,5	0,4	0,5	0,9	0,4	0,4	0,5				1,1	1,8	1,3		4,3
Izravni porezi	35,2	43,1	58,5	41,9	42,4	42,8	46,4	43,0	44,3				136,7	127,1	133,7		397,5
Porezi na dohodak	35,2	43,1	58,5	41,9	42,4	42,8	46,4	43,0	44,3				136,7	127,1	133,7		397,5
Porezi na dobit poduzeća	7,9	10,4	16,2	6,3	5,0	6,0	7,0	6,2	6,3				34,4	17,2	19,5		71,2
Porezi na dohadak	6,4	8,7	10,5	7,0	6,7	6,4	6,8	6,7	7,2				25,5	20,1	20,7		66,4
Ostalo	21,0	24,0	31,8	28,6	30,8	30,4	32,7	30,0	30,7				76,7	89,8	93,4		259,9
Neporezni prihodi	22,8	79,8	35,5	28,4	41,3	153,5	71,1	42,0	39,4				138,1	223,2	152,4		513,7
Vlastiti prihodi općina																	
Doprinosi fondova	137,8	146,5	179,1	168,1	161,5	178,3	181,8	182,6	184,1				463,4	507,8	548,4		1519,7
Ostali prihodi	16,4	23,0	22,9	34,5	20,0	26,9	22,6	23,5	21,7				62,4	81,4	67,8		211,6
Donacije/grantovi	2,1	0,3	0,4	1,7	0,4	7,2	14,6	0,4	6,7				2,8	9,2	21,7		33,7
Transferi viših razina				0,0		0,0	0,0	0,0	0,0					0,0	0,1		0,1

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	kv1	kv2	kv3	kv4	ukupno
Tekući Rashodi	380,2	509,2	531,5	513,2	532,0	608,2	532,2	563,8	547,2				1420,9	1653,4	1643,3		4717,6
<i>Tekući izdaci</i>	57,8	84,3	104,5	98,0	95,8	133,9	71,3	92,2	94,4				246,7	327,7	257,9		832,2
<i>Plaće i naknade</i>	42,5	64,5	83,6	73,7	74,6	109,9	53,7	75,1	74,6				190,7	258,2	203,4		652,3
<i>Plaće</i>	38,4	51,0	67,1	57,3	58,0	73,0	47,1	55,8	56,2				156,5	188,3	159,1		504,0
<i>od čega: doprinosi</i>																	
<i>od čega: porezi na plate</i>																	
<i>Naknade</i>	4,1	13,5	16,5	16,3	16,6	37,0	6,5	19,4	18,4				34,1	69,9	44,3		148,3
<i>Izdaci za materijal i usluge</i>	12,5	17,0	18,0	20,3	17,5	20,6	17,4	16,7	19,8				47,5	58,3	53,9		159,7
<i>Drugi tekući rashodi</i>	2,8	2,8	2,8	4,1	3,7	3,3	0,2	0,4	0,0				8,5	11,1	0,6		20,2
<i>Grantovi/Socijalni transferi/Subvencije</i>	171,1	207,7	240,0	229,6	222,0	283,6	250,0	244,1	251,5				618,9	735,2	745,5		2099,7
<i>Transferi domaćinstvima</i>	9,5	38,6	36,5	40,0	37,5	80,4	42,1	39,2	44,4				84,6	157,9	125,7		368,2
<i>Transferi organizacijama/institucijama</i>	20,5	16,2	19,7	15,1	17,5	17,6	15,3	13,4	14,5				56,3	50,2	50,4		
<i>Transf. fondovima po osnovu dopr.za soc. osig.</i>	136,9	145,9	178,5	165,2	160,2	176,9	180,4	181,3	182,8				461,3	502,3	517,6		
<i>Subvencije</i>	4,2	7,1	5,4	9,3	6,7	8,7	12,2	10,2	9,8				16,7	24,8	32,2		73,7
<i>od kojih: Javna poduzeća</i>																	
<i>Plaćanje kamate</i>	0,4	3,0	2,0	1,4	5,1	4,4	0,4	4,3	2,2				5,3	10,9	6,9		23,1
<i>od čega: na vanjski dug</i>																	
<i>Ostali izdaci/potrošnja/transferi</i>	5,7	9,4	10,7	9,8	8,2	6,8	10,3	8,5	9,8				25,8	24,8	28,6		79,2
<i>Transferi sa jedinstvenog računa UNO</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1				0,0	0,1	0,4		0,5
<i>Rezerva</i>			0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1				0,0	0,1	0,4		0,5
<i>Amortizacija duga</i>																	
<i>od čega: vanjski dug (sa JR UNO)</i>	10,5	24,8	12,7	16,3	34,7	12,4	12,7	22,4	16,4				47,9	63,4	51,4		162,7
<i>Transferi višim razinama vlasti</i>																	
<i>Transferi nižim razinama (uklj. transfere sa JR)</i>	134,8	180,1	161,5	158,1	166,0	166,8	187,3	192,2	172,9				476,3	490,9	552,3		
Vladina štednja (1 - 2)	62,9	-10,2	16,6	24,2	22,5	93,9	94,6	62,8	54,1				69,3	140,7	211,5		421,5
<i>Kapitalni izdaci</i>	1,9	3,6	1,9	2,1	2,4	33,6	16,7	3,9	9,2				7,4	38,1	29,9		75,4
Vladin suficit/deficit (3-4)	61,0	-13,8	14,7	22,1	20,1	60,3	77,9	58,9	44,9				61,9	102,6	181,6		346,1

Tabela 2. Mjesečni konsolidirani izvještaji siječanj – rujan 2005. godine

Napomene uz tabelu 1:

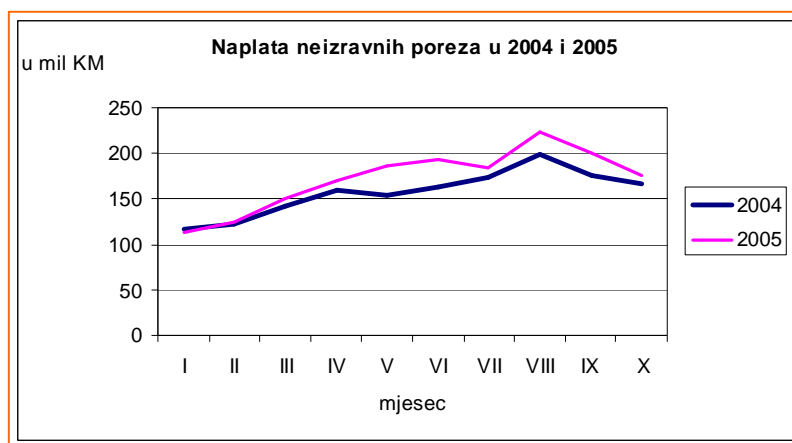
1. Konsolidirani izvještaj prikazan u tabeli 1 uključuje:
  - prihode od neizravnih poreza koje prikuplja Uprava za neizravno oporezivanje na Jedinostveni račun,
  - transfere sa Jedinostvenog računa UNO za servisiranje vanjskog duga,
  - transfere sa Jedinostvenog računa UNO za financiranje Brčko Distrikta, županija, općina i Direkcija za puteve,
  - prihode proračuna Bosne i Hercegovine sa Jedinostvenog računa UNO,
  - prihode i rashode proračuna Federacije BiH,
  - prihode i rashode proračuna Republike Srpske.
2. Podaci o prihodima i rashodima Federacije BiH i Republike Srpske nisu u potpunosti usklađeni zbog primjene različitih računovodstvenih metoda.

Napomene uz tabelu 2:

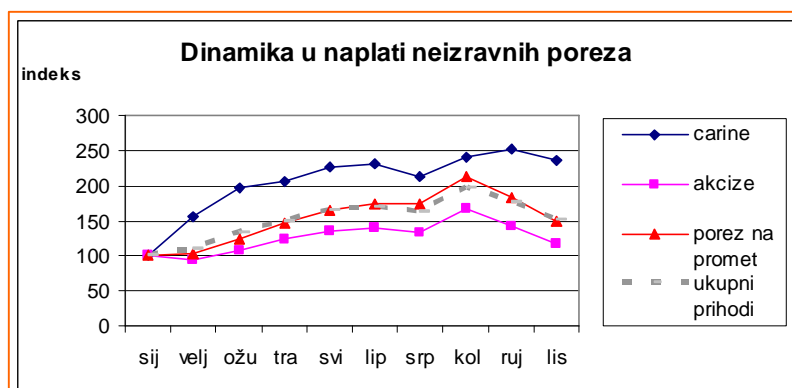
1. Konsolidirani izvještaj prikazan u tabeli 2 uključuje:
  - prihode od neizravnih poreza koje prikuplja Uprava za neizravno oporezivanje na Jedinostveni račun,
  - prihode proračuna Bosne i Hercegovine
  - prihode Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta
  - rashode proračuna Bosne i Hercegovine, Federacija BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta
2. Prihodi entiteta uključuju prihode koji se prikupljaju na račune trezora entiteta.
3. Transferi nižim razinama vlasti (županijama, općinama, direkcijama za puteve i dr.), koji se doznaju na niže razine u skladu sa entitetskim propisima, uključuju transfere sa Jedinostvenog računa UNO i transfere ostalih prihoda prikupljenih na razini entiteta.
4. Podaci o prihodima i rashodima Federacije BiH i Republike Srpske nisu u potpunosti usklađeni zbog primjene različitih računovodstvenih metoda.

Jedinstveni račun UNO

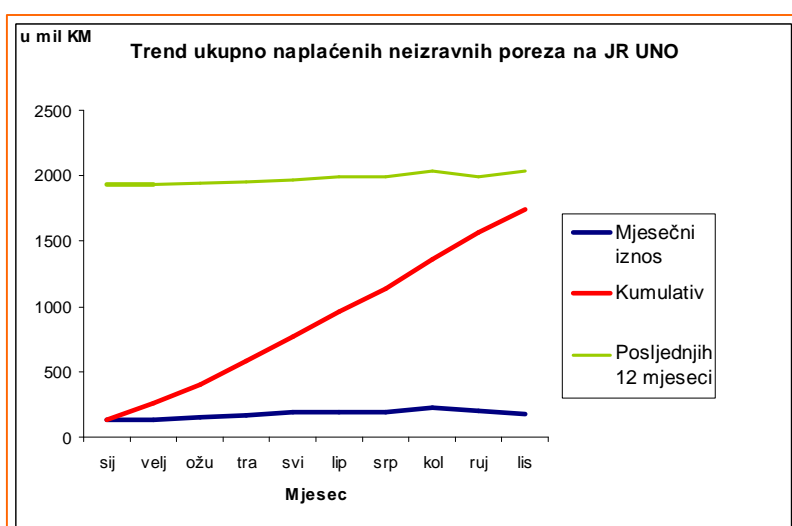
Uprava za neizravno oporezivanje (UNO) je u deset mjeseci 2005.g. prikupila skoro 90% planiranih prihoda. U listopadu 2005.g. zabilježen je dalji pad u naplati prihoda od

Grafikon 6. Naplata neizravnih poreza u 2004 i 2005 godini

Grafikon 7. Dinamika u naplati neizravnih poreza

Grafikon 8. Trend ukupno naplaćenih neizravnih poreza na JR UNO

neizravnih poreza u poređenju sa prethodnim mjesecom, no, ipak je prikupljeno za više od 5% posmatrano u odnosu na isti mjesec 2004.g. Ovakav trend odražava ciklične ili sezonske promjene u kretanju robne razmjene sa inozemstvom, kao i promjene u cijeni nafte i derivata. No, kako se vidi na grafikonu #6 sličan trend u naplati imali smo i prošle godine.

Što se tiče naplate glavnih grupa neizravnih poreza najveći pad u listopadu bilježi naplata poreza na promet trošarinskih roba, dok je naplata carina i carinskih pristojbi neznatno manja nego u rujnu. Kretanje naplate najvažnijih grupa prihoda, te ukupnih neizravnih poreza koje prikuplja UNO dani su u grafikonima #7 i #8.

Od 1.1.2005.g. Uprava za neizravno oporezivanje je jedina institucija u BiH nadležna za prikupljanje neizravnih poreza: carina i carinskih pristojbi, akciza/trošarina, poreza na promet trošarinskih proizvoda i putarine. Prema dinamičkom planu naplate predviđeno je da će UNO u 2005.g. prikupiti blizu 2 mlrd KM na Jedinstveni račun od neizravnih poreza u njenoj nadležnosti.

Iz rada Odjeljenja

10. studeni 2005.

U sklopu aktivnosti na preuzimanju mjesečnih izvještaja o prihodima i rashodima svih razina uprave Odjeljenje je održalo sastanak sa ministrima financija županija u Federaciji BiH. Na sastanku je prihvaćen koncept rada Odjeljenja i podržana uspostava izvještavanja putem Interneta. Nakon izlaganja prof. dr. Spahna o novoj fiskalnoj arhitekturi u BiH, sa osvrtom na položaj županija nakon uvođenja PDV-a, pojedini ministri su izložili probleme izrade proračuna za 2005.g. kao i probleme vertikalne (sa jedinstvenog računa UNO) i horizontalne distribucije prihoda između županija u narednom srednjoročnom razdoblju. Sastanak je aktivno podržalo Federalno ministarstvo financija.

22. studeni 2005 .

Delegacija MMF-a predvođena g. Peterom Doyle-om, šefom Misije u BiH, razgovarala je sa osobljem Odjeljenja u svezi funkcioniranja Odjeljenja, s posebnim naglaskom na makrofiskalne projekcije prihoda od neizravnih poreza. Na sastanku se razgovaralo i o metodologiji praćenja i izradi komparativnih analiza kretanja glavnih grupa neizravnih poreza u svjetlu reforme porezne politike i sustava u BiH.

Vlada Republike Austrije odobrila projekat financiranja Odjeljenja

Vlada Republike Austrije je odobrila projekat financiranja Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje. Projektom je predviđeno financiranje aktivnosti Odjeljenja za makroekonomsku analizu i uspostava Sekretarijata Upravnog odbora u iznosu od 225,000 EUR. U naredne dvije godine u okviru projekta financiraće se zapošljavanje ključnog osoblja ovih odjeljenja, nabavka kapitalne opreme, kao i transfer znanja i programi obuke za potrebe Odjeljenja za makroekonomsku analizu. Obuku će voditi eksperti za fiskalne financije iz Ministarstva financija Austrije. Sredinom prosinca 2005.g. održaće se svečana ceremonija uručjenja ugovora o financiranju Upravnog odbora.

Obavijest za općine

Odjeljenje planira da održi inicijalni sastanak sa načelnicima i šefovima financija općina Federacije BiH i Republike Srpske. Tema sastanka je upoznavanje sa dosadašnjim aktivnostima Odjeljenja na preuzimanju mjesečnih izvještaja o prihodima i rashodima svih razina uprave i uključivanje općina od 1.1.2006 u mjesečno izvještavanje. Odjeljenje će organizirati sastanak na tri lokacije **s početkom u 11h**, a prema sljedećem rasporedu:

TUZLA, 9.12.2005., sala Komore tuzlanskog kantona, Trg slobode bb.

BANJALUKA, 12.12.2005., velika sala Privredne komore RS, ul. Đure Daničića 1/2

SARAJEVO, 13.12.2005., velika sala Vanjskotrgovinske komore BiH, ul. Branislava Đurđeva 10